

СТАНОВИЩЕ

на доц. д.н. Юра Константинова

във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“,
обявен от Института за балканистика с Център по тракология – БАН

В бр. 34 на „Държавен вестник“ от 23 април 2021 г. е обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, научна специалност Теория и история на културата за нуждите на секция „Култура на Балканите“ към Института за балканистика с Център по тракология - БАН. До участие в конкурса е допусната гл. ас. д-р Гергана Георгиева Дончева. Тя има магистърски степени по културология и политология от СУ „Св. Кл. Охридски“ и през 2010 г. успешно е защитила докторска дисертация в Института по балканистика, БАН.

Основен хабилитационен труд в настоящата процедура е монографията „Солунският кинофестивал: история, предизвикателства и метаморфози“, София: ИБЦТ, 2021. Книгата е с общ обем от 437 страници и се състои от предговор, три глави, заключение, приложение и библиография. Още в предговора авторката посочва целта на изследването си – да представи обективна картина на възникването и еволюцията на Солунския фестивал. Тази на пръв поглед непретенциозна цел представлява истинско предизвикателство за учения. На първо място, изследването на (кино)фестивалния феномен едва през последните двадесетина години попадна във фокуса на академичния интерес. Това изправя смелчаците, заели се с изследването му пред необходимостта да създадат собствена методиката за проучването си. Намирам избрания от д-р Дончева подход за изключително удачен. Тя започва монографията си с анализ на основните характеристиките на кинофестивалния феномен, след което фокусира вниманието си върху фестивала в Солун и накрая акцентира върху участието на български филми на този кинофорум.

Постепенното стесняване на фокуса на изследването, позволява на авторката да постави изследвания обект едновременно в контекста на световните кинофестивали, на балканските му събратя и на гръцката му битност. Същият подход е приложен и към представянето на българското участие на Солунския кинофестивал, което е поставено в контекста на българо-гръцките отношения, културната политика на България,

спецификата на родното кинопроизводство и т.н. Именно тази комплексност на темата, според мен, е второто най-сериозно предизвикателство пред автора на подобен вид изследване. Д-р Дончева обаче се оказва на висотата на предизвикателството, което сама си поставя. Много правилно тя защитава виждането, че разбирането на Солунския фестивал – причините за неговата поява, лъкатушещия му ход, идеологическите борби около него, появата на различни рубрики и т.н – е невъзможно без разбиране на административната, политическата, идеологическата и културната среда, която го подхранва. Този подход изважда авторката от очевидно комфортната за нея зона на културологичните изследвания и я изправя пред необходимостта да се ориентира в гръцката реалност от втората половина на XX в. до наши дни. Д-р Дончева успешно разчита гръцкия контекст и умело вписва в него Солунския фестивал. За това ѝ помага добрия анализ на сериозното количество научна литература (историческа и киноведска) на български, английски и гръцки език, която използва в монографията си.

Безспорно най-пригодна е третата глава на монографията, посветена на участието на български филми на Солунския кинофестивал. В тази глава впечатление прави уелото съчетаване на сведения от архивни източници и лични интервюта, направени от авторката. Препоръчвам ѝ в бъдеще да описва използвания теренен материал и в библиографията, за да бъде той ясно видим за читателите. Приветствам решението на д-р Дончева да постави българското участие на Солунския кинофестивал в контекста на българо-гръцките отношения и на конкретния исторически период, в който то се случва. Този подход ѝ позволява ясно да формулира не само различните етапи на българското киноучастие в Солун – в годините на Студената война, до присъединяването на България към ЕС и до днес, но също така да открие и да анализира спецификите на творбите, представяни на този кинофорум през различните периоди.

Изключително полезно е приложението на монографията, за чието изготвяне очевидно е вложен много труд и педантичност. То проследява в хронологичен ред българските филми и миноритарни продукции, участвали на международния кинофестивал в Солун в периода 1963-2020 г. Филмите, изброени в него, не са просто маркирани, но и са посочени режисьорите им, секцията, в която са се състезавали, наградите, с които са отличени. Направените в монографията изводи са логични и добре мотивирани, изложението е изпълнено с множество неизвестни факти и интересни случки, които наред с четивния стил на авторката правят това задълбочено

изследване полезно не само за специализирана, но и за по-широка читателска аудитория.

За участие в конкурса д-р Дончева е представила и монографията си „*Образът на Балканите в балканските и западни филми: стратегии за представяне*“, В. Търново: Фабер, 2010, 271 стр. Тя представлява допълнена и преработена версия на защитената от авторката докторска дисертация, в която се прави интердисциплинарен анализ на стратегиите за представяне на Балканите и се систематизират моделите, с които те се изобразяват в киното. Още в тази първа монография проличава афинитетът на д-р Дончева към интердисциплинарни изследвания, съчетаващи методи на различни хуманитарни дисциплини - културология, история, литературознание и др. Този стремеж, наред с подчертаната балканистична насоченост на публикациите са константни във всички нейни изследвания. В представените за оценка трудове е видимо научното израстване на д-р Дончева през годините. Статиите ѝ, посветени на конкретни проблеми от развитието на киното в почти всички балкански държави (България, Македония, Гърция, Хърватия, Румъния и Турция) и на актуални в световен мащаб кинотеми, са публикувани на български и английски език в реномирани научни списания (Etudes Balkaniques, Българска етнология, Кино) и издания (Изкуствоведски четения, Studia balcanica и др).

Освен задължителния минимум от научни публикации и цитирания, д-р Дончева очевидно има много по-голяма от необходимата за заемане на академичната длъжност „доцент“ научна продукция, както е видно от предоставения списък с допълнителни публикации. Впечатление прави и нейната разностранна професионална дейност – участие в проекти, преподавателска дейност, участие в организационни комитети на престижни международни конференции и кинофоруми. Научните трудове на д-р Дончева имат оригинален характер, а приносите им са посочени коректно в авторската справка.

Всичко изложено дотук ми дава основание да смятам, че д-р Гергана Дончева притежава необходимите научни качества и покрива изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Като член на научното жури убедено ще гласувам тя да бъде предложена за избор от Научния съвет на Института за балканистика с Център по тракология – БАН.

София, 30 юли 2021 г.

Доц. д.н. Юра Константинова